

Dönem : 4
Toplantı : 3

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 325

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Millî Eğitim, Dışişleri ve Plan Komisyonları Raporları (1/270)

T. C.

Başbakanlık

13 . 3 . 1975

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : 71 - 1927/1351

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 10.3.1975 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı» ve gerekçesi ile eki anlaşma ilişik olarak sunulmuştur.

İçtüzüğün 79 ncu maddesine göre görüşülmesini saygıyla arz ederim.

Ord: Prof. Dr. Sadi İrmak

Başbakan

GEREKÇE

Ülkeler arasındaki dostlukların kültür alanındaki mübadelelerle güçlendirilmesinin ve pekiştirilmesinin büyük bir önem taşıdığını gözönünde tutan Hükümetimiz, Irak Cumhuriyeti ile kültürel ilişkilerin geliştirilmesini yararlı mütalaa etmiştir.

Bu nedenle, ülkemiz ile Irak Cumhuriyeti arasındaki kültürel ilişkileri yeni ve günün şartlarına uygun bir hukukî temele bağlamak ve bu ilişkileri daha planlı ve devamlı bir şekilde yürütmek üzere, iki ülke Ankara'da 25 Nisan 1974 tarihinde «Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşması» nı imzalamışlardır.

Anlaşma, niteliği itibarıyla, bugüne kadar Hükümetimizin özellikle diğer Arap ve İslâm devletleriyle yapmış olduğu kültür anlaşmalarının benzeridir.

Anlaşmada, karşılıklılık prensibi uyarınca yekdiğerinin ülkesinde Kültür Merkezlerinin geliştirilmesine çalışılması; öğrenim, eğitim, enformasyon, teknik, kültür ve bilim alanlarında ilim adamı, üniversite öğretim üyeleri, araştırmacı, öğretmen, okutman ve uzman mübadelesinin teşvik edilmesi; sanat, bilim ve spor alanlarında ziyaret ve temasların yapılması; yekdiğerinin emrine burs tahsis etmeleri ve karşı taraf vatandaşlarına okulları, yüksekokulları ve üniversitelerinde öğrenimlerini sürdürmeleri imkânını sağlamaları öngörülmektedir.

Irak ile aramızda var olan tarihi ve kültürel bağlar karşısında, iki ülkenin bir kültür anlaşması yapmalarının ilişkilerimizin gelişmesinde olumlu rol oynayacağı mütalaa edilmektedir.

Söz konusu anlaşmanın onaylanması için Büyük Millet Meclisine gönderilmesi Bakanlar Kurulunun yüksek takdirlerine sunulur.

Millî Eğitim Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Millî Eğitim Komisyonu
Esas No. : 1/270
Karar No. : 16

4 . 6 . 1975

Yüksek Başkanlığa

Başkanlığınız tarafından Komisyonumuza havale buyrulan «Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı» Hükümet temsilcilerinin iştirakiyle tetkik edildi.

Tasarının tümü üzerindeki olumlu görüşmelerden sonra tasarı metninin tetkikine geçilmiş ve tasarı Komisyonumuzca aynen kabul edilmesine karar verilmiştir.

Dışişleri Komisyonuna havale edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan bu Rapor için Sözcü

Adana

M. Hulusi Özkul

Antalya

Fahri Özçelik

Bursa

Halil Karaatlı

Başkanvekili

Burdur

Osman Aykul

Balıkesir

Necati Cebe

Eskişehir

Orhan Oğuz

Kâtip

Gaziantep

Mustafa Güneş

Bolu

Harun Aytac

Isparta

Mustafa Cesur

Samsun

Ali Acar

Tokat

Feyzullah Değerli

Dışişleri Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu
Esas No. : 1/270
Karar No. : 50

19 . 6 . 1975

Yüksek Başkanlığa

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğu dair Kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Tasarı üzerinde yapılan görüşmeler sonunda, gerekçede belirtilen hususlar, Komisyonumuzca da uygun bulunmuş ve mezkûr tasarının aynen kabulüne karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Plan Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Komisyon Başkanı

Zonguldak

Cahit Karakaş

Çorum

Yâsin Hatiboğlu

Manisa

Ahmet Balkan

Sözcü

İstanbul

Reşit Ülker

Bursa

Mehmet Emekli

Manisa

Necmi Özgür

Ankara

Necdet Evliyagil

Bursa

Cemal Külâhlı

Nevşehir

Ragıp Üner

Bütçe Plan Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plan Komisyonu
Esas No. : 1/270
Karar No. : 105

6.5.1976

Millet Meclisi Başkanlığına

Komisyonumuza havale buyurulan «Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının onaylanmasının uygun bulunduğuna dair Kanun tasarısı» ilgili Bakanlık temsilcilerinin de hazır bulunduğu oturumda incelendi ve görüşüldü :

Ülkeler arasındaki dostlukların kültür alanındaki mübadelelerle güçlendirilmesinin ve pekiştirilmesinin büyük bir önem taşıdığını gözönünde tutan Hükümetimiz, Irak Cumhuriyeti ile Kültürel ilişkilerin geliştirilmesini yararlı mütalaa etmiştir.

Bu nedenle, Ülkemiz ile Irak Cumhuriyeti arasındaki kültürel ilişkileri yeni ve günün şartlarına uygun bir hukukî temele bağlamak ve bu ilişkileri daha planlı ve devamlı bir şekilde yürütmek üzere, iki ülke Ankara'da 25 Nisan 1974 tarihinde «Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasını» imzalamışlardır.

Anlaşma, niteliği itibariyle, bugüne kadar Hükümetimizin özellikle diğer Arap ve İslâm Devletleriyle yapmış olduğu kültür anlaşmalarının benzeridir.

Anlaşmada, karşılıklılık prensibi uyarınca yekdiğerinin ülkesinde Kültür Merkezlerinin geliştirilmesine çalışılması; öğrenim, eğitim, enformasyon, teknik, kültür ve bilim alanlarında ilim adamı, üniversite öğretim üyeleri, araştırmacı, öğretmen, okutman ve uzman mübadelesinin teşvik edilmesi; sanat, bilim ve spor alanlarında ziyaret ve temasların yapılması; yekdiğerinin emrine burs tahsis etmeleri ve karşı taraf vatandaşlarına okulları, yüksek okulları ve üniversitelerinde öğrenimlerini sürdürmeleri imkânını sağlamaları öngörülmektedir.

Irak ile aramızda var olan tarihî ve kültürel bağlarkarşısında, iki ülkenin bir Kültür Anlaşması yapmalarının ilişkilerimizin gelişmesinde olumlu rol oynayacağı düşüncesi ile hazırlanan ve ön havaleleri uyarınca Millî Eğitim ve Dışişleri Komisyonlarında görüşülerek aynen kabul edilen bu tasarı, Komisyonumuzca da uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun tasviplerine sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Adıyaman	Sözcü
Aydın	Başkanvekili	Gümüşhane
İsmet Sezgin	Abdurrahman Ünsal	Turgut Yücel
Adana	Ankara	Denizli
Osman Çıtırık	H. Turgut Toker	Hüdaî Oral
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı	
Eskişehir	İçel	İstanbul
M. İsmet Angı	İbrahim Göktepe	Engin Ünsal
		İmzada bulunamadı
İstanbul	İzmir	İzmir
Metin Tüzün	Yücel Dirik	Coşkun Karagözoğlu
İmzada bulunamadı		İmzada bulunamadı
Kütahya	Malatya	Manisa
İlhan Ersoy	Ahmet Karaaslan	Gündüz Sevilgen
Manisa	Samsun	Sivas
Süleyman Tuncel	İlyas Kılıç	Vahit Bozatalı
Tekirdağ	Tokat	Zonguldak
Yılmaz Alpaslan	Hüseyin Abbas	Sebati Ataman

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti arasında 25 Nisan 1974 tarihinde imzalanmış bulunan «Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşması» nun onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun onay belgelerinin teati edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

10 . 3 . 1975

Başbakan <i>Ord. Prof. Dr. S. İrmak</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>Z. Baykara</i>
Devlet Bakanı <i>S. Yıldız</i>	Adalet Bakanı <i>H. Mumcuoğlu</i>
Dışişleri Bakanı <i>M. Esenbel</i>	Maliye Bakanı <i>Prof. Dr. B. Gürsoy</i>
Ticaret Bakanı <i>Prof. Dr. H. Cillov</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>Dr. K. Demir</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Prof. Dr. S. Özbek</i>	Çalışma Bakanı <i>Prof. Dr. T. Esener</i>
Turizm ve Tan. Bakanı <i>İ. Evliyaoğlu</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>S. Babüroğlu</i>
Gençlik ve Spor Bakanı <i>Z. Baloğlu</i>	Kültür Bakanı <i>N. Neftçi</i>

MİLLÎ EĞİTİM KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Devlet Bakanı <i>M. Özgüneş</i>	Devlet Bakanı <i>M. Fer</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sancar</i>	İçişleri Bakanı <i>M. Öztekin</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Prof. Dr. S. Reisoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>Dr. V. Tanır</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>Doç. Dr. B. Tuncer</i>	Gıda - Tar. ve Hay. Bakanı <i>Prof. Dr. R. Aktan</i>
Sanayi ve Tek. Bakanı <i>M. Gölhan</i>	En. ve Tab. Kay. Bakanı <i>E. Işıl</i>
Köy İşleri ve Koop. B. <i>İ. H. Aydınöğlu</i>	Orman Bakanı <i>Prof. Dr. F. Saatçioğlu</i>
Sosyal Güvenlik Bakanı <i>S. Şide</i>	

DIŐIŐLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

*Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında
Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
Tasarısı*

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen ka-
bul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen ka-
bul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen ka-
bul edilmiştir.

BÜTÇE PLAN KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

*Türkiye Cumhuriyeti ile Irak Cumhuriyeti Arasında
Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşmasının
Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun
Tasarısı*

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen ka-
bul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen ka-
bul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncü maddesi aynen ka-
bul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE IRAK CUMHURİYETİ ARASINDA KÜLTÜREL VE BİLİMSEL YARDIMLAŞMA ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Irak Cumhuriyeti Hükümeti, iki komşu ülke arasında kültür ve uygarlık alanlarında esasen mevcut geleneksel bağları güçlendirmek ve çeşitli kültürel, bilimsel ve teknik işbirliğini geliştirmek amacı ile bir Kültürel ve Bilimsel Yardımlaşma Anlaşması akdine karar vermişler ve aşağıdaki konularda görüş birliğine varmışlardır.

Madde : I

Âkit Taraflar Birleşmiş Milletler Yasası ilkelerine ve karşılık esasına dayanarak çeşitli kültür, öğrenim, eğitim, bilim teknik ve spor alanlarında işbirliği ile yardımlaşmayı ve anılan alanlarda edindikleri tecrübeler ve kaydettikleri gelişmeler hakkında bilgi teatisini teşvik edeceklerdir.

Madde : II

Âkit Taraflar yekdiğerinin tarihleri, dilleri ve coğrafyalarına ait belgeler üzerinde araştırmalar yapılmasını, kurslar düzenlenmesini ve üniversitelerinde yararlanmak üzere etütler hazırlanmasını kolaylaştıracaklardır.

Madde : III

Âkit Taraflar, karşılık esası ve yürürlükte bulunan mevzuatları çerçevesinde, yekdiğerinin ülkesinde kültür merkezlerinin geliştirilmesine çalışacaklardır.

Madde : IV

Âkit Taraflar okullarında, yekdiğerinin tarih ve coğrafyasının gerçeklere ve bilimsel kıstaslara uygun şekilde okutulması için gayret sarf edeceklerdir.

Madde : V

Âkit Taraflar öğrenim, eğitim, enformasyon, teknik, kültür ve bilim alanlarında ilim adamı, üniversite öğrenim üyeleri, araştırmacı, öğretmen, okutman ve uzman mübadelesini teşvik edeceklerdir.

Madde : VI

Âkit Taraflar, yürürlükte olan mevzuatları çerçevesinde, yekdiğerinin emrine burs tahsis edecekler ve karşı taraf vatandaşlarına okulları, yüksekokulları ve üniversitelerinde öğrenimlerini sürdürmeleri imkânını sağlayacaklardır.

Madde : VII

Âkit Taraflar bilimsel, teknik ve kültürel dallarda sergi ve sahne gösterilerini, sanatçı veya sanat grupları arasında ve spor faaliyetlerinde mübadeleyi teşvik ederler, film haftaları tertiplerler.

Madde : VIII

Âkit Taraflar yekdiğerine ait edebî, bilimsel, kültürel ve teknik eserlerin öz dillerine çevrilmesi, yayınlanması ve mübadelesini teşvik edeceklerdir.

Madde : IX

Âkit Taraflar iki ülkedeki eğitim, bilim, kültür, enformasyon, spor, meslek kuruluşları ve kütüphaneler arasında geniş çapta işbirliği ve yardımlaşmayı sağlamaya çalışacaklardır.

Madde : X

Âkit Taraflar, ülkelerindeki spor kulüpleri ve izci kuruluşları arasında karşılıklı ziyaretler düzenlenmesini teşvik edeceklerdir.

Madde : XI

Bu anlaşma maddelerine uygun olarak ayrıntılı ve periyodik uygulama programlarının hazırlanması için, Âkit Tarafların temsilcilerinden teşekkül edecek bir Karma Komisyon kurulacaktır. Bu Komisyon en az iki yılda bir sırası ile Ankara ve Bağdat'ta toplanacaktır.

Madde : XII

Bu Anlaşma, Âkit Devletlerin Anayasa hükümleri uyarınca tasdik olunduktan sonra, tasdik belgelerini teatisi ile yürürlüğe girecek ve âkitlerden biri tarafından 6 ay önce ihbarla feshedilmedikçe, yürürlükte kalacaktır.

Madde : XIII

Bu Anlaşma, 1946 tarihinde Irak ile Türkiye arasında aktedilmiş bulunan Dostluk ve iyi Komşuluk Anlaşmasına ek 3 sayılı Protokolü yürürlükten kaldıracaktır.

Türkçe ve Arapça dillerinde, aynı derecede geçerli olmak üzere, iki örnek halinde Ankara'da 25 Nisan 1974 tarihinde tanzim ve imza edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti adına
Dışişleri Bakanı
Turan Güneş

Irak Cumhuriyeti Hükümeti adına
Yüksek Eğitim ve Bilimsel Araştırma Bakanı
Dr. Hisham Al - Shawi

